

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

سیاست اجرایوی و قضایی عمر (رضی الله عنه) در مقایسه

بانظام فعلی افغانستان

رساله ماستری

محقق: نصرت الله "کسریمی"

استاد رهنما: دکتور مصباح الله "عبدالباقي"

سال: ۱۴۰۰ هـ ش - ۱۴۴۳ هـ ق

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

سیاست اجرایوی وقضایی عمر (رضی الله عنه) در مقایسه بانظام فعلی افغانستان

رساله ماستری

محصل: نصرت الله "کریمی"

استاد رهنما: دکتور مصباح الله "عبدالباقي"

سال: ..... 1400 هـ ش - 1443 هـ. ق

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپارټمنت فقه و قانون

بورډ ماستری

محل

تصدیق نامه

محترم نصرت الله ولد سيد آغا: ID: SH-MSF-97-426 محصل دور ششم فقه و قانون که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: سیاست اجرایوی و قضائی عمر (رضی الله عنه) در مقایسه با نظام فعلی کشور به روز شنبه تاریخ ۱۸ / ۹ / ۱۴۰۰ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۸۸ (نمره به عدد) هشتاد و هشت (نمره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور محمد یونس ابراهیمی	عضو هیات	
۲	دکتور نجیب الله صالح	عضو هیات	
۳	دکتور مصباح الله عبدالباقي	استاد رهنما و رئیس جلسه	

معاون علمی

آمر بورډ ماستری

خلاصه ی بحث

این بحث که زیر عنوان "سیاست قضایی و اداری حضرت عمر رضی الله عنه در مقایسه با نظام فعلی کشور" نوشته شده یک بحث مهم می باشد که هدف اصلی آن جستجوی نواقص در نظام فعلی اداری و قضایی کشور می باشد، خواستم به این هدف از طریق مقایسه نظام مثالی حضرت عمر رضی الله عنه را با نظام فعلی کشور که از کاستی های زیاد رنج می برد بدست بیاورم، و این را ببینیم که مشکل در اصل سیستم وجود دارد و یا مشکل در تطبیق آن می باشد، و یا هم مشکل در تطبیق کننده گان وجود دارد؟ این قضیه را به تفصیل درین بحث مناقشه نموده ام، عناوین و قضایی کلان که درین بحث مناقشه شده است قرار ذیل می باشد:

الف. فصل اول، از کلیات بحث شده عبارت از تعریف سیاست، اواع آن، همچنان مفهوم اداره و تقسیمات اداری عمر فاروق رضی الله عنه و نظام فعلی کشور بحث صورت گرفته است. همچنان در این فصل اشاره یی بر بُعد فرهنگی اجتماعی عصر حضرت عمر فاروق رضی الله عنه و نظام فعلی کشور صورت گرفته است.

ب. فصل دوم بحث در مورد اداره قضا یا دادگاه عالی زمان عمر فاروق رضی الله عنه می باشد که موضوع مورد بحث این فصل عبارت از تنظیم قضات و گماشتن آنها در ولایات عصر عمر فاروق (رضی الله عنه) در مقایسه با نحوه ی گماشتن قضات در قوانین افغانستان و معاشات قضات، و مر اقبیت و تفتیش و همچنان عزل آنها در مقایسه با قضات افغانستان می باشد.

ج. فصل سوم، بحث در مورد کارکنان دولت می باشد که موضوع مورد بحث این فصل عبارت از روش استخدام کارکنان در زمان عمر فاروق رضی الله عنه و نظام فعلی افغانستان است، مهم ترین ویژگی های کارگزاران دولت در زمان عمر فاروق رضی الله عنه و نظام فعلی کشور، حقوق و وظایف کار گزاران رده های بالا در زمان عمر فاروق رضی الله عنه و نظام فعلی کشور و همچنان مراقبت از کارگزاران و رسیدگی به شکایات مردم می باشد.

د. فصل چهارم، بحث در مورد سیاست قضایی عمر فاروق رضی الله عنه از خلال احکام صادره از جانب وی می باشد و موضوع مورد بحث این فصل عبارت از فیصله ها و سیاست عمر رضی الله عنه در اجرای احکام زنا و ملحقات آن، سیاست قضایی و اجرایی از جانب عمر رضی الله در مورد سرقت، احکام صادره از جانب عمر رضی الله در مورد، قتل، خونبها

و غیره، سیاست عمر رضی الله در برخی از احکام صادره دیگر از جانب وی، منند مرتد، وامکان شراب فروشی...

فهرست مطالب.....	صفحات.....
سیاس گزاری.....	أ.....
خلاصه ی بحث.....	ه.....
مقدمه.....	Error! Bookmark not defined.
اهمیت موضوع.....	Error! Bookmark not defined.
اسباب اختیار موضوع.....	Error! Bookmark not defined.
سوالات تحقیق.....	Error! Bookmark not defined.
پیشینه ی تحقیق.....	Error! Bookmark not defined.
مواد و روش تحقیق.....	Error! Bookmark not defined.
ازین تحقیق چی اهداف به دست خواهد امد؟.....	Error! Bookmark not defined.
مشکلات تحقیق(محدودیت های تحقیق).....	Error! Bookmark not defined.

فصل اول

کلیات

مبحث اول: مفهوم سیاست و انواع آن.....	Error! Bookmark not defined.
مطلب اول: مفهوم سیاست.....	Error! Bookmark not defined.
مطلب دوم: سیاست شرعی چیست؟.....	Error! Bookmark not defined.
مطلب سوم: مفهوم اداره.....	Error! Bookmark not defined.
مطلب چهارم: معرفی عمر فاروق(رضی الله عنه).....	Error! Bookmark not defined.
مطلب پنجم: ویژه گی های عمر فاروق.....	Error! Bookmark not defined.
مبحث دوم: تقسیمات اداری در زمان عمر فاروق رضی الله عنه ونظام فعلی کشور ..	Error! Bookmark not defined.
مطلب اول: تقسیمات اداری در زمان عمر فاروق رضی الله عنه	Error! Bookmark not defined.
مطلب دوم: تقسیمات اداری افغانستان.....	Error! Bookmark not defined.

فصل دوم

اداره قضا در زمان عمر رضی الله عنه و نظام کنونی افغانستان

Error! Bookmark not defined. ..... گماشتن قضات بر مناصب قضا و شروط قضات

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب اول: روش عمر فاروق در استخدام قضات، اوصاف و شروط آنها

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب دوم: نحوه ی استخدام قضات اوصاف و شروط آنها در افغانستان

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب سوم: رهنمودهای عمر فاروق (رضی الله عنه) برای قضات

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب چهارم: صلاحیت های قضائی قضات در زمان عمر فاروق و نظام کنونی افغانستان

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب پنجم: استقلالیت قضات در زمان عمر فاروق و نظام کنونی افغانستان

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب دوم: معاشات قضات، مراقبت و عزل آنها

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب اول: معاشات قضات در زمان عمر فاروق نظام کنونی افغانستان

Error! Bookmark not defined. ..... مطلب سوم: عزل قضات در زمان عمر فاروق و نظام کنونی افغانستان

فصل سوم

کارکنان دولت، استخدام، حقوق و وظایف آنها در زمان عمر فاروق و نظام کنونی

Error! ..... مبحث اول: روش استخدام کارکنان در زمان عمر فاروق و نظام کنونی افغانستان .....
Bookmark not defined.

Error! ..... مطلب اول: روش استخدام کارکنان در زمان عمر فاروق و مهم ترین شروط آنها .....
Bookmark not defined.

Error! Bookmark .... مطلب دوم: روش استخدام کارکنان شرایط آنها در نظام فعلی افغانستان ....
not defined.

Error! Bookmark not defined. مبحث دوم: مهم ترین ویژه گی های کارگزاران دولت
Error! مطلب اول: مهم ترین ویژه گی های کارگزاران دولت در زمان عمر فاروق رضی الله عنه.
Bookmark not defined.

Error! Bookmark مطلب دوم: مهم ترین ویژه گی های کارگزاران دولت در نظام فعلی کشور.
not defined.

Error! Bookmark not ..... مبحث سوم: حقوق و وظایف کار گزاران رده های بالا .....
defined.

Error! مطلب اول: حقوق و وظایف کار گزاران رده های بالا در زمان عمر فاروق رضی الله عنه.
Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. مطلب دوم: حقوق کارگزاران در نظام کنونی افغانستان ..
Error! مطلب سوم: وظایف کارگزاران رده های بالا در زمان عمر فاروق رضی الله عنه .....
Bookmark not defined.

Error! Bookmark not ..... مطلب چهارم: وظایف کارگزاران دولت در نظام فعلی افغانستان .....
defined.

Error! Bookmark not مبحث چهارم: مراقبت از کارگزاران و رسیدگی به شکایات مردم
defined.

Error! Bookmark not مطلب اول: مراقبت از کارگزاران در زمان عمر فاروق رضی الله عنه
defined.

Error! Bookmark not defined. مطلب دوم: مراقبت کارگزاران در نظام فعلی افغانستان ..
Error! Bookmark not defined. مطلب سوم: رسیده گی به شکایات مردم .....

فصل چهارم

سیاست قضایی و اجرایی عمر فاروق رضی الله عنه از خلال احکام صادره از جانب وی.

مبحث اول: سیاست قضایی و اجرایی عمر رضی الله عنه در اجرای احکام زنا وملحقات آن.
Error! Bookmark not defined. ....

مبحث دوم: سیاست قضایی و اجرایی از جانب عمر رضی الله در مورد سرقت.....
Bookmark not defined.

مبحث سوم: سیاست عمر رضی الله در مورد، قتل، خونبها وغيره. ...
Error! Bookmark not defined.

مبحث چهارم: سیاست قضایی و اجرایی عمر رضی الله در مورد مرتد.
Error! Bookmark not defined.

مبحث پنجم: سیاست قضایی و اجرایی عمر ....ز احکام صادره دیگر از جانب وی. ....
Error! Bookmark not defined.

10 ..... خلاصه ونتیجه گیری

Error! Bookmark not defined. .... فهرست آیات قرآنی

Error! Bookmark not defined. .... فهرست احادیث نبوی صلی الله علیه وسلم و آثار

Error! Bookmark not defined. .... فهرست مراجع

The summary and conclusion of this treatise/topic are as

176.....follows

نتیجه گیری

خلاصه و نتیجه گیری رساله‌خ هذا قرار ذیل می باشد:

1. سیاست در لغت به معنای: قیام برکاری به خاطر درست ساختن آن و انجام امور و تدبیر آن است سیاست و در اصلاح عبارت از علمی است که بواسطه ی آن انواع ریاست، سیاست اجتماعی، مدنی، احوال آن اعم از احوال سلاطین و غیره می باشد.
2. چنانکه طبق استنباط در زمان حضرت عمررضی الله عنه قوه سه گانه وجود داشت همچنان کشور فعلی میان نیز از قوه سه گانه برخوردار است اما چیزی که تفاوت دارد این است که در زمان عمررضی الله عنه تفکیک قوا وجود نداشت حضرت عمر شخصاً در راس سه قوه قرار داشت حق مداخله در هر سه قوه را داشت ولی در امور قضایی دیگران مداخله نمیگردد، اما در زمان حکومت فعلی کشور طبق قوانین افغانستان چون تفکیک قوا به وجود آمده وقوه قضایه رکن مسفتل دولت میباشد. باوجود این همه عمر فاروق در امور قضایی دخالت نمیکرد، اما در نظام فعلی ما عاری از مداخله نیست.
3. اکثر شرایطی که عمر رضی الله عنه برای قضات گذاشته بود در وجود قضات مادیده نمی شود، چون در اسناد تقنینی افغانستان یکی از شرایط عمده قاضی شدن فراغت از دوره ی ستاژ است، اما عمر رضی الله علم، پرهیزکاری، تقوا و غیره شرط حقیقی گذاشته بود.
4. قضات و کارمندان در زمان عمر رضی الله از حقوق مادی و معنوی برخوردار بودند، همچنانی فعلا از این امتیازات قضات و کارمندان دولت برخوردار اند با این تفاوت که در زمان عمر رضی الله عنه مردم با معاش کم قناعت میکردند و حس همکاری و تعاون در وجود شان زنده بود، اما متأسفانه فعلا اگر یک انسان ده هزار دالر هم اگر معاش داشته باشد قناعت نمی کند.
5. عمر رضی الله عنه کارمندان و قضات خود را بدرستی از اعمال شان تفتیش میکرد و نمی گذاشت که هیچ نوع حق تلفی صورت گیرد، تا این عدالت به بهترین وجه آن تأمین شود.
6. عمر رضی الله عنه در سیاست قضایی خود از سلف خود رسول الله صلی الله علیه وسلم و ابوبکر رضی الله عنه پیروی میکرد و در قضاوت های خود از اهل رأی زمان خود

علی، معاویه، سعدبن ابی وقاص و دیگر اصحاب کرام رضی الله عنهم کمک میگرفت و مسائل مهم را بسیار به دقت کامل بررسی میکرد تا حق به صاحب برسد.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af